

Młodzi

2011

MIELEC, 21 WRZEŚNIA 2012 R.

Raport Młodzi 2011.

**Nie można mówić o
młodych bez mówienia o
przyszłości i nie można
mówić o przyszłości bez
mówienia o młodych.**

(...)

Razem, młodzi przyjaciele!...

W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;

Jednością silni, rozumni szalem,

Razem, młodzi przyjaciele!...

I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,

Jeżeli poległym ciałem

Dał innym szczebel do sławy grodu.

Razem, młodzi przyjaciele!...

Choć droga stroma i śliska,

Gwałt i słabość bronią wchodu:

Gwałt niech się gwałtem odciska,

A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

(...)

(...)

Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał Hydrze,

Ten młody zdusi Centaury,

Piektu ofiarę wydrze,

Do nieba pójdzie po laury.

Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;

Łam, czego rozum nie złamie:

Młodości! orla twych lotów potęga,

Jako piorun twoje ramię.

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy

Opaszmy ziemskie kolisko!

Zestrzelmy myśli w jedno ognisko

I w jedno ognisko duchy!...

Dalej, bryło, z posad świata!

Nowymi cię pchniemy tory,

Aż opleśniałej zbywszy się kory,

Zielone przypomnisz lata.

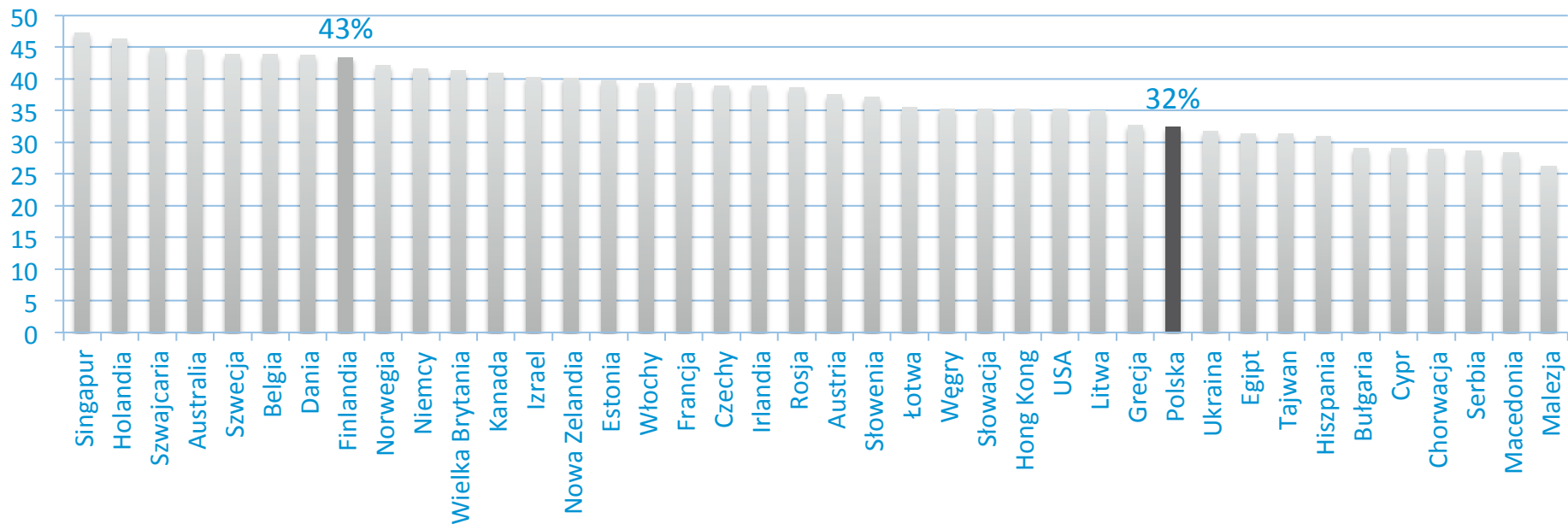
(...)

Podstawowe pytania

1. Jacy są młodzi Polacy?
2. Pokolenie buntu czy świadomi obywatele?
3. Pokolenie szansy czy stracone pokolenie?
4. Czego chcą i co ich napędza?
5. Jak tworzyć warunki dla efektywnego wejścia na rynek pracy?
6. Co można zrobić by wykorzystać energię młodego pokolenia?

Klasa kreatywna w Polsce

Udział klasy kreatywnej wśród pracujących (2011)

“Drivery” zmiany na rynku pracy

Ekstremalna długowieczność:
Wzrost globalnej długości życia zmienia modele kariery i uczenia się

“Obliczalny” świat:
Ogromny wzrost w możliwościach analizy i przerabiania danych sprawią świat programowalnym systemem

Super struktury organizacyjne
Technologie społecznościowe napędzają nowe formy produkcji i tworzenia wartości

Rozwój inteligentnych maszyn i systemów:
Pracownicy będą odchodzić od automatycznych i powtarzalnych zadań

Nowy ekosystem mediów:
Nowe środki komunikacji wymagają kompetencji cyfrowych wykraczających poza zwykły język

Globalnie połączony świat
Zwiększona globalna łączność stawia różnorodność i adaptacyjność w centrum organizacyjnym operacji

Jakich kompetencji potrzebuje pracownik przyszłości?

1. WNIOSKOWANIE:

Umiejętność określenia głębszego sensu lub znaczenia tego co jest wyrażane

2. INTELIGENCJA EMOCJONALNA:

Umiejętność łączenia się z innymi w głęboki i bezpośredni sposób do odczuwania i stymulowania reakcji i pożądanym interakcji

3. SPRAWNOŚĆ ADAPTACYJNA

Biegłość w myśleniu i wymyślaniu rozwiązań oraz odpowiedzi niekonwencjonalnych

4. KOMPETENCJE MIĘDZYKULTUROWE:

Umiejętność pracy w różnych umiejscowieniach kulturowych

5. PRZETWARZANIE DANYCH:

Umiejętność przetłumaczenia dużej ilości danych na abstrakcyjne pojęcia oraz do rozumowania opartego na wiedzy

6. KOMPETENCJE CYFROWE:

Umiejętność krytycznej oceny i rozwijania treści opartych na nowych formach i komunikowanie ich

7.

MIĘDZYDYSCYPLINARNOŚĆ:

Zdolność rozumienia pojęć i koncepcji z wielu dziedzin

8. MYŚLENIE PROJEKTOWE:

Zdolność do rozwijania i doprowadzania zadań i procesów do oczekiwanych wyników

9. PRACA W SZUMIE:

Zdolność do rozróżniania i filtrowania informacji dla zmaksymalizowania funkcji poznawczych przy użyciu różnych technik i narzędzi

10. WSPÓŁPRACA W WIRTUALU:

Zdolność do efektywnej, zaangażowanej pracy w wirtualnym zespole

Młodzi: siła rozwojowa czy stracone pokolenie?

- Wiosna arabska
- Zamieszki w Londynie
- Pokolenie 1000 €
- Bezrobocie 40%
- Prekariat?
- ACTA
- ?

Dlaczego młodzi?

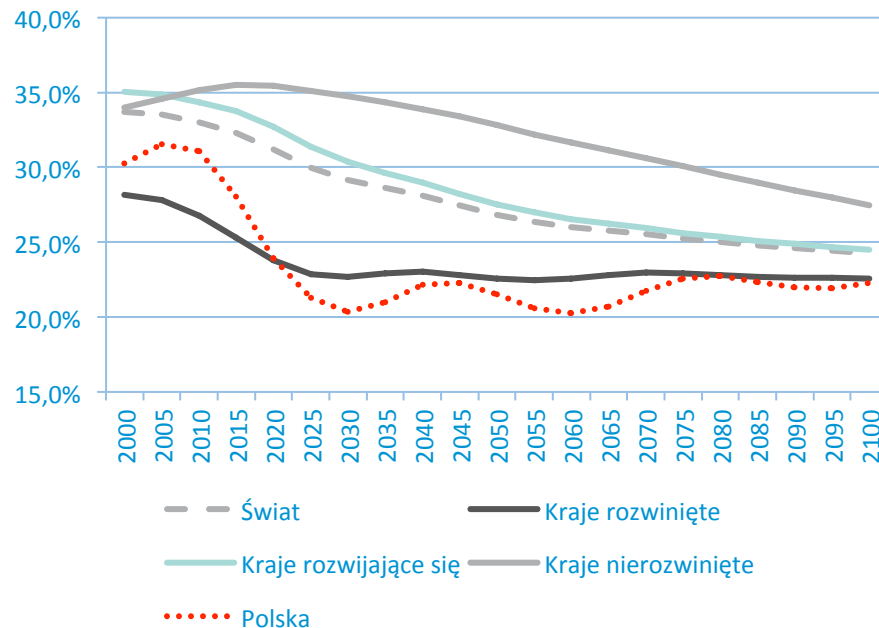
- Polska i nowe wyzwania (wyjątkowy historycznie moment)
- Młodzi ważnym zasobem społecznym i szansą rozwoju
  - wyczerpujące się zasoby starszego pokolenia
  - wyjątkowość młodego pokolenia
  - psychologiczne cechy młodości
- Przesłanki demograficzne
  - presja demograficznego wyżu
  - perspektywa demograficznego niżu

Młodzi: siła rozwojowa czy stracone pokolenie?

Młodzież w krajach arabskich

Kraj	Udział populacji poniżej 30 roku życia	Udział osób w wieku 15-24 w zatrudnieniu (2008)	PKB per capita wg parytetu siły nabywczej w tys. dol., 2010
Algieria	56%	31%	7,1
Arabia Saudyjska	61%	25%	23,7
Bahrajn	48%	30%	26,8
Egipt	61%	23%	6,4
Jemen	73%	22%	2,6
Jordan	65%	20%	5,7
Libia	61%	27%	14,9
Maroko	56%	35%	4,8
Oman	64%	29%	26,2
Syria	67%	32%	5,1
Tunezja	51%	22%	9,5

Udział młodych (15-34) w całkowitej populacji w danej grupie krajów

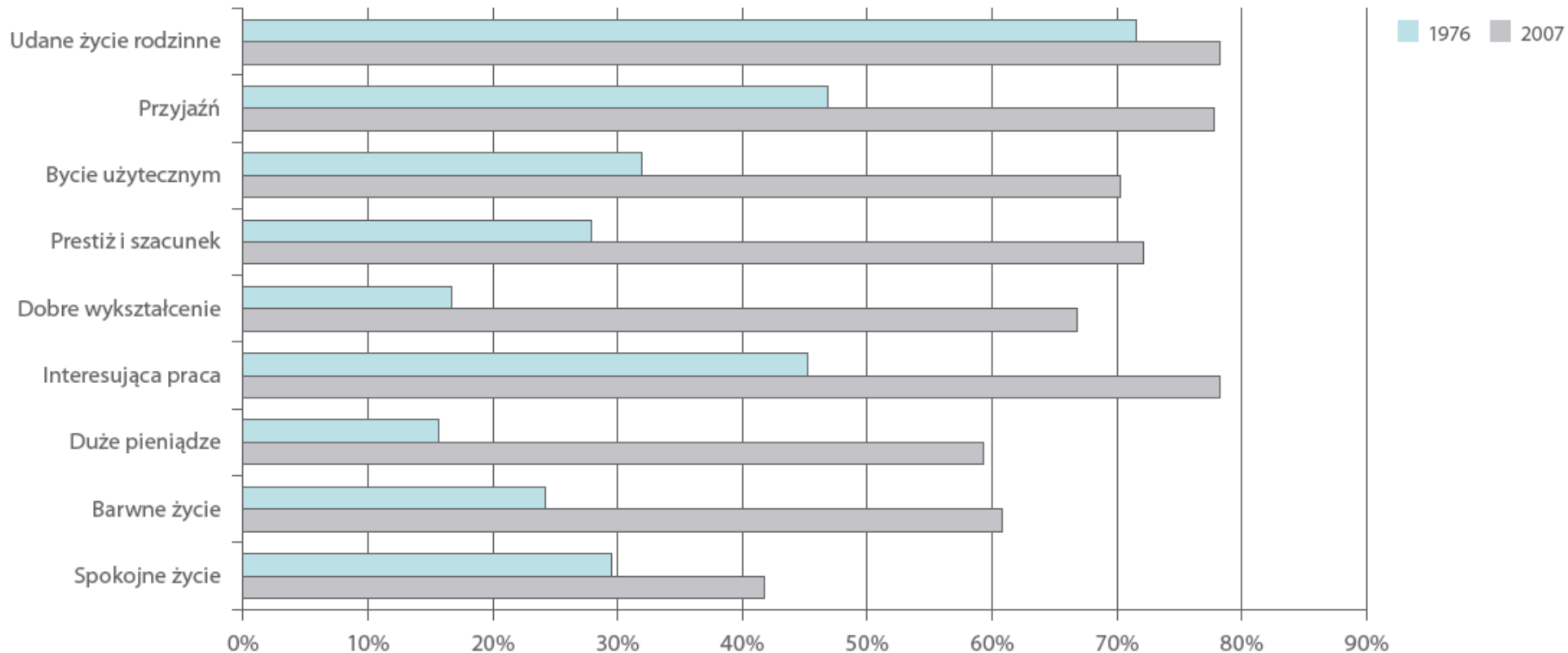

**Z czego wynika historyczna
wyjątkowość dzisiejszej
młodzieży?**

Z wyjątkowości warunków, w jakich dorastali

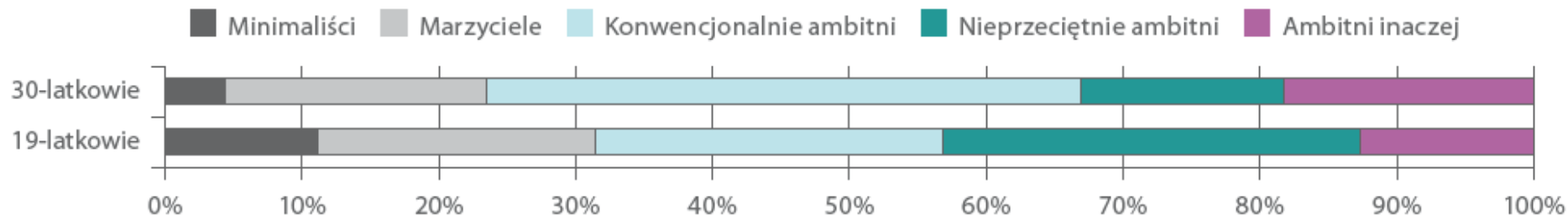
- Rzeczywistość transformacyjna jako świat zastany
- Otwarcie systemu na wpływy zachodniego świata
  - Globalizacja gospodarki
  - Ponowoczesność jako zastany porządek społeczny
  - Konsumpcjonizm i ideologia sukcesu jako główne oferty kulturowe
  - Rewolucja informatyczna (powszechny dostęp do Internetu poszerzający sferę wolności młodzieży)
  - Eksplozja oświatowa i nowa jakość kapitału ludzkiego
  - Pozostawanie młodych ludzi poza rynkiem pracy (i w stanie przedłużonej młodości)
- Elementy kryzysowe:
  - Zawilości i napięcia transformacji systemowej
  - Niedobory państwa „na dorobku”
  - Kryzys gospodarki światowej

Sprawy w życiu ważne – dawniej i teraz

Widoczna jest mentalna odrębność dzisiejszego młodego pokolenia

Orientacje życiowe młodych

- **Minimaliści**, którzy nie mają wysokich aspiracji, mierzą na spokojne i bezpieczne życie, stanowią margines (5% młodych dorosłych oraz 11,5% młodszego młodzieży)
- **Marzyciele** – o wysokich aspiracjach do dostatku, barwnego i wygodnego życia, ale ze słabymi przesłankami do sukcesu – stanowią 20% młodych
- Zorientowani na wzory mieszczańskie i przeciętne statusy (**konwencjonalnie ambitni**) stanowią główny strumień starszych roczników młodzieży (43,2%).
- **Nieprzeciętnie ambitni**: Młodszych częściej urzekają niekonwencjonalne wzory życia: barwne, niecodzienne, z dużą wagą przywiązywaną do nieprzeciętnych karier i wyrafinowanej konsumpcji (30,4%).
- **Ambitni inaczej** - połączenie wysokich dążeń konsumpcyjnych i statusowych z dbałością o wartości niematerialne (8,3% młodzieży oraz 12,5% młodych dorosłych).

Pola (wyraźnej) odmienności młodych

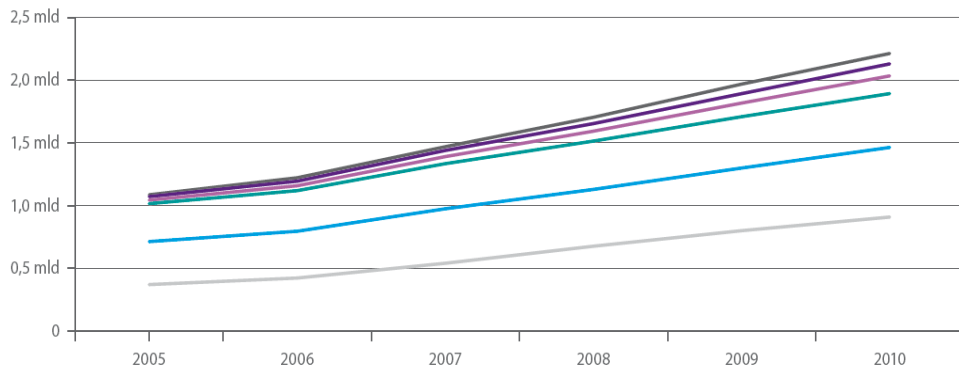
1. Internet i życie w sieci

To głównie młodzi ludzie mają udział w ekspansji Internetu na świecie. W Polsce 93% młodych w wieku 16-24 lata regularnie korzysta z Internetu.

Użytkownicy Internetu w świecie

Liczba użytkowników na 100 mieszkańców w 2010 r.

Afryka (9,6)   Wspólnota Niepodległych Państw (46,0)   Ameryka Północna i Południowa (55,0)
Kraje arabskie (24,9)   Europa (65,0)   Kraje Azji i Pacyfiku (21,9)

Młodzi Polacy są nieustannie on-line. Spędzają w sieci od 17 do 20 godzin tygodniowo. To, bez czego nie mogliby się obyć, to Internet i telefon komórkowy.

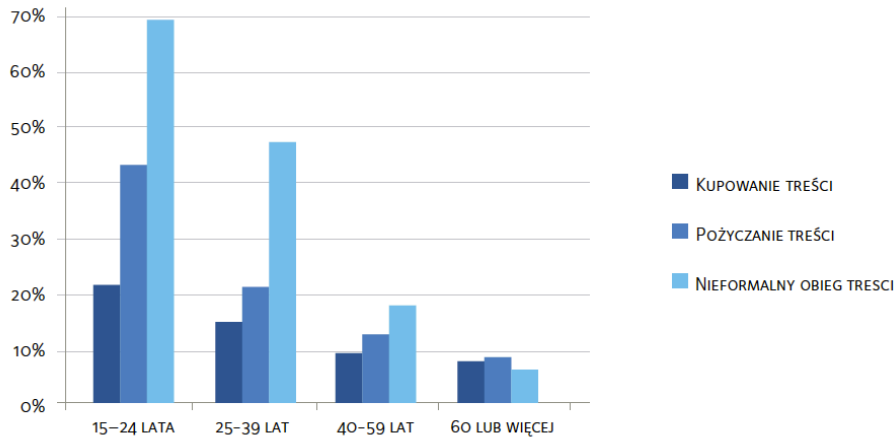
Hierarchia ważności mediów a wiek użytkowników

Pierwsze miejsce   Trzecie miejsce   Piąte miejsce
Dругie miejsce   Czwarte miejsce

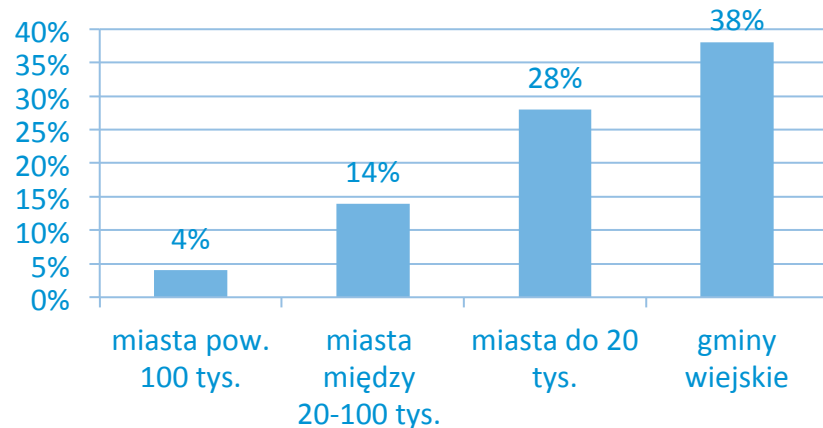
Wiek	Telewizja	Telefon komórkowy	Radio	Internet	Telefon stacjonarny
15-19	2,42	2,29	3,90	1,85	4,54
20-24	2,38	2,11	3,77	2,13	4,61
25-29	2,28	2,29	3,52	2,40	4,50
30-39	1,94	2,39	3,40	3,06	4,21
40-49	1,64	2,61	3,11	3,67	3,97
50-59	1,45	2,89	2,98	4,06	3,62
60+	1,36	3,49	2,43	4,48	3,23

Obieg kultury i dostęp do kultury

Uczestnictwo w różnych obiegach treści ze względu na wiek

Internauci mający problem z dostępem do instytucji kultury

- 13% Polaków kupuje książki, muzykę lub filmy. Aż 33% uzyskuje je w postaci cyfrowej, w sposób nieformalny lub za darmo. Jeżeli włączyć do tego pożyczanie to w nieformalnym obiegu uczestniczy 39% Polaków (3 razy więcej niż w rynkowym obiegu).
- Osoby z mniejszych miejscowości i wsi mają problemy z dostępem do obiegu oficjalnego (sklepy, instytucje kultury).

2. Nowa „filozofia” konsumowania

- W logice konsumpcjonizmu kupowanie rzeczy czy robienie z nich określonego użytku nie musi być oznaką orientacji materialistycznej, chociaż ma ważne pozycjonujące znaczenie (orientację na „mieć” zaczyna wypierać orientacja na „mieć-by-być”). Społeczeństwo konsumpcyjne dba o to, by wybory te dotyczyły przede wszystkim stylu życia i nie zamykały się na chęci posiadania i używania przedmiotów.
- **Z filozofii młodego konsumenta:**
  - Liczy się nie tyle chęć posiadania rzeczy, co filozofia ich używania i związana z nimi ekspresja, symbolika
  - Znaczenie ma nie to, ile i jak się zarabia, ale to ile i jak się wydaje
  - Ważne jest nie to jak się pracuje, ale to jak się korzysta z życia i odpoczywa
  - Najważniejszy jest wybór, który jest wartością samą w sobie – sam wybór ma nawet większe znaczenie niż to co się wybiera
  - Możliwość wybierania swojego Ja, eksperymentowanie z nim (w czym ważne są również rzeczy) są oznakami wolności
- Filozofia ta współokreśla wiele innych życiowych preferencji, dylematów i wyborów.

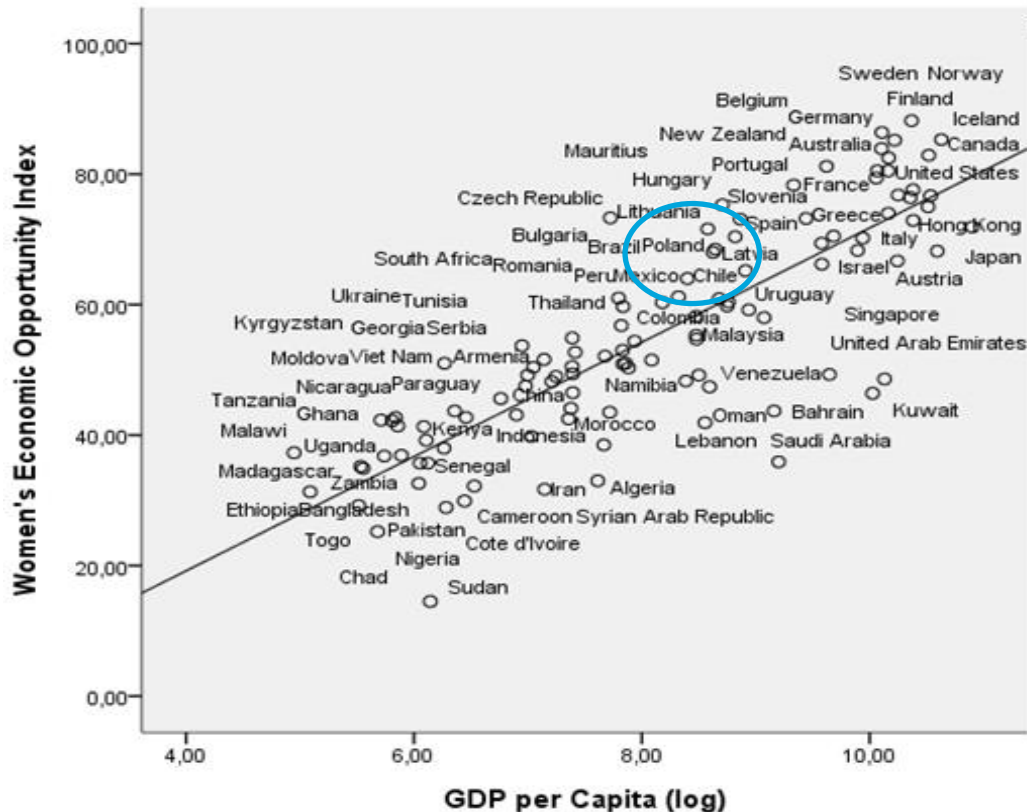
3. Intymność i nowy porządek sentymentalny

- Miłość romantyczna a związki „dwubieżne”
- „chodzenie ze sobą” i „wyhaczanie”
- Marzenie o partnerze idealnym i lęki przed trwałym związkiem
- Postępująca liberalizacja obyczajowa – widoczna w zakresie norm zaliczanych do moralności katolickiej
- Poszerzanie się zakresu erotycznych eksploracji
- Jednocześnie ujawnia się trend polegający na radykalizacji poglądów tradycyjnych:
  - Redukowanie definicji rodziny
  - Wzrost dezaprobaty dla życia bez ślubu
  - Spadek akceptacji rozwodów
  - Wzrost poparcia dla prawa zakazującego aborcji

4. Inne są młode kobiety

- Są lepiej wykształcone
- Są bardziej zdeterminowane w utrzymaniu pozycji na rynku pracy
- Doświadczają trudnych dylematów
  - dylemat macierzyństwa (dzieci czy kariera zawodowa)
  - dylemat ekonomiczny (praca czy dom)
  - dylemat samorealizacji (czas dla domu czy czas dla siebie)
  - dylemat wolności (wychodzić za mąż czy żyć jako singiel)
- Młodzi mężczyźni, społeczna mentalność i rozwiązania instytucjonalne z trudem dostosowują się do tych okoliczności

Potencjał ekonomiczny kobiet

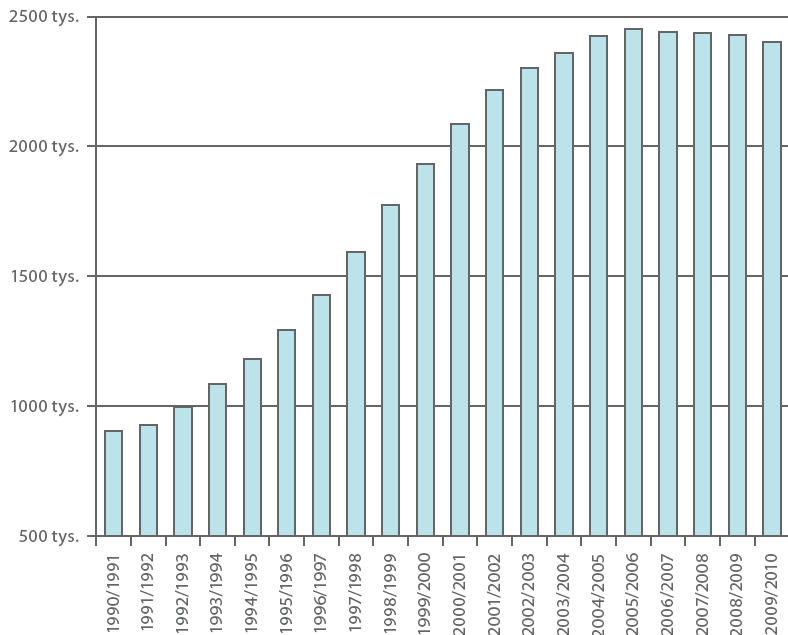

- Lepsza umiejętność korzystania z potencjału kobiet wpłynie pozytywnie na rozwój gospodarki.
- Wymaga to dostosowania zarówno strategii prywatnych przedsiębiorstw (warunki zatrudniania, dostosowanie gam produktów i technik sprzedaży do potrzeb kobiet), jak i polityk wpływających na pozycję kobiet w społeczeństwie.
- Polska plasuje się w rankingach równych szans między 26 a 43 pozycją, czyli raczej w końcówce krajów UE czy OECD. Największe braki występują w obszarze polityki oraz szans na rynku pracy.
- Państwa rozwinięte wykorzystują potencjał kobiet, ale można też powiedzieć, że są rozwinięte dzięki wykorzystaniu tego potencjału.

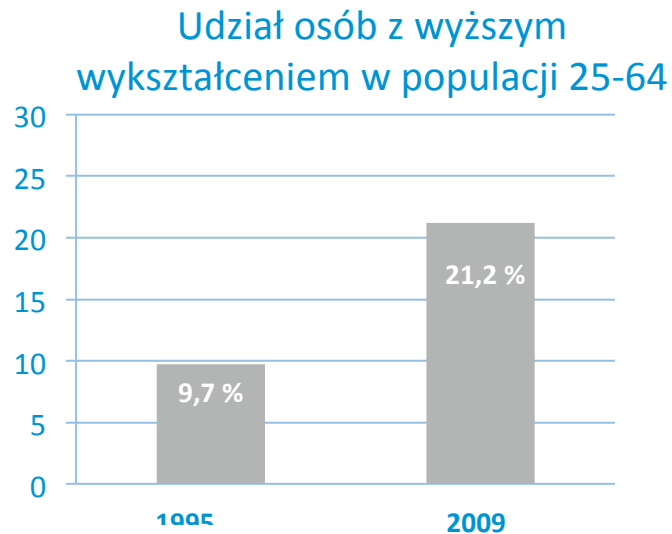
5. Inne traktowanie edukacji

Inwestycje w edukację stały się podstawowym elementem strategii życiowych młodych

Zmiany liczby studentów w Polsce
w latach 1990-2010

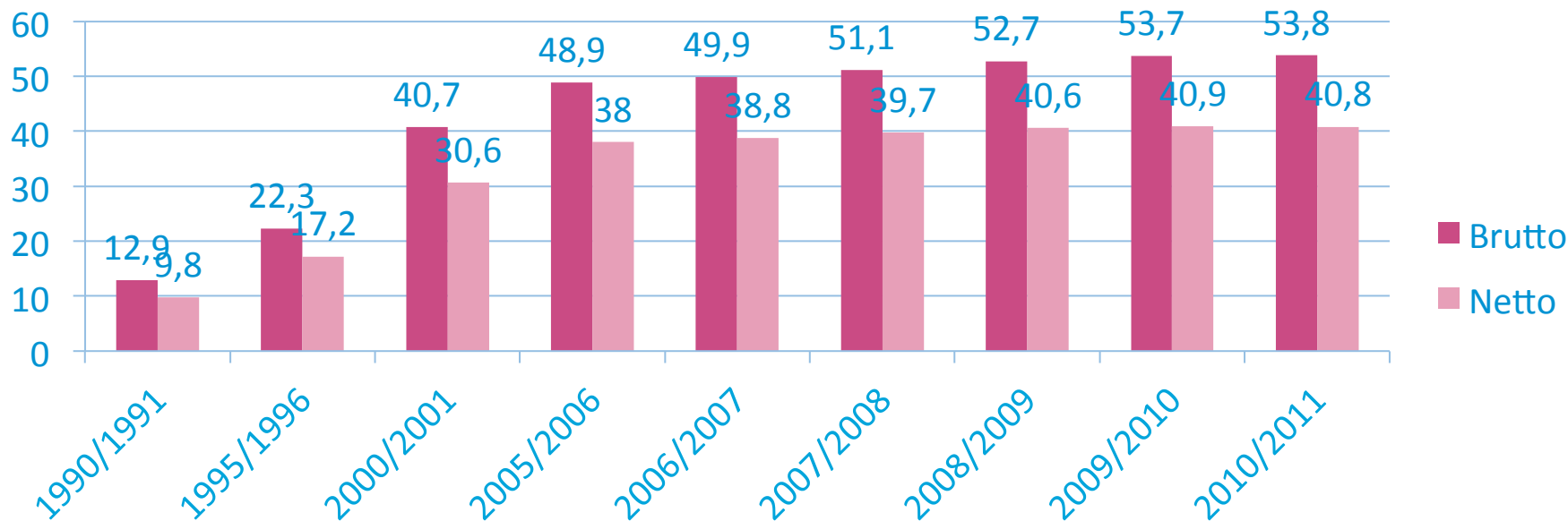

W Polsce wskaźniki skolaryzacji są jednymi z najwyższych, a dynamika ich przyrostu największa

Przemiana kulturowa

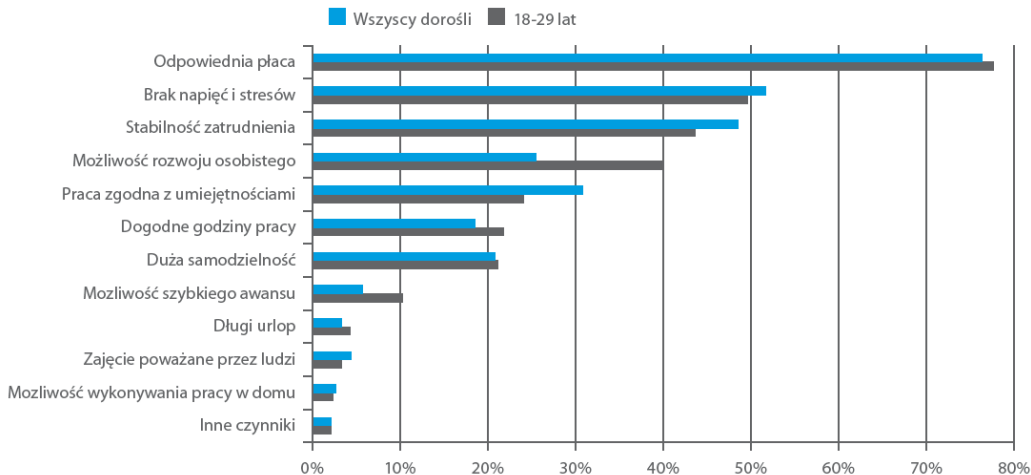
Współczynnik skolaryzacji w szkolnictwie wyższym

6. Inne podejście do pracy

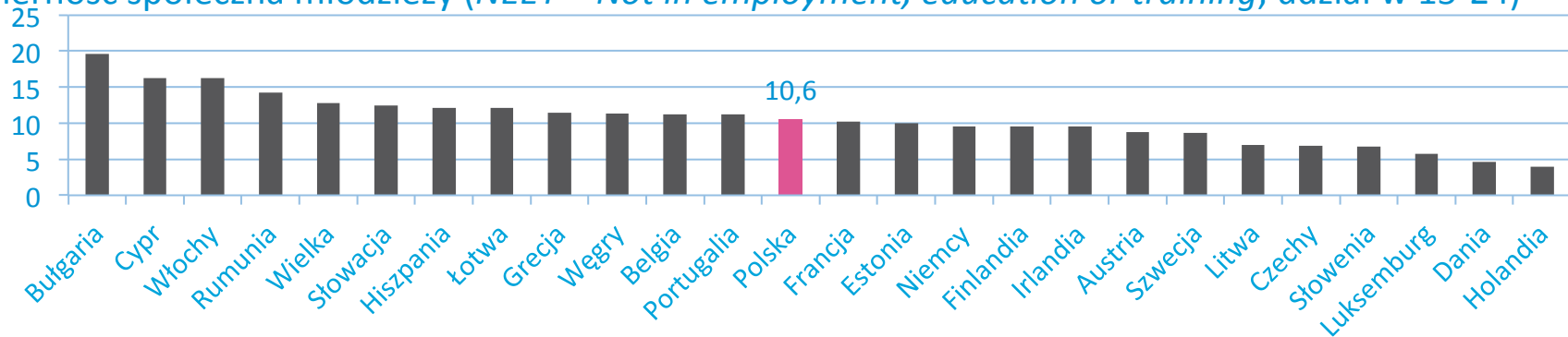
Co jest najważniejsze w pracy zawodowej?

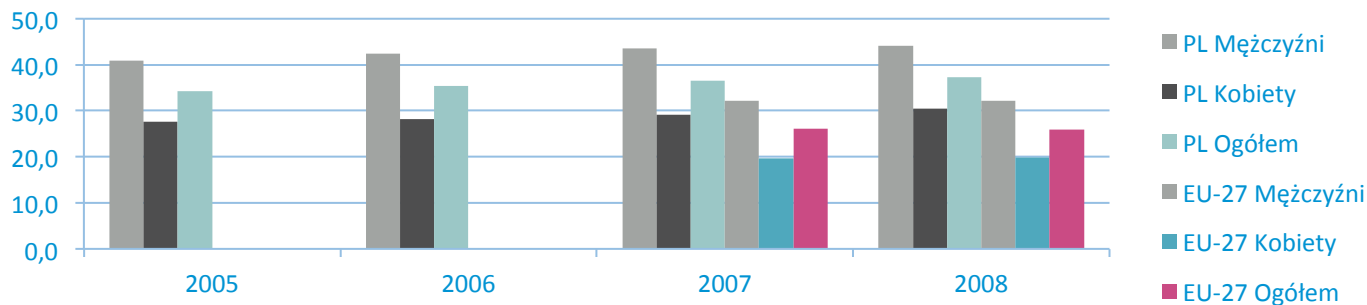
- Młodzi mniej lękają się stresów, wykonywania pracy niezgodnej z umiejętnościami czy niezbyt prestiżowej
- Przede wszystkim liczą się odpowiednie dochody, możliwości rozwoju osobistego i szybkiego awansu
- Coraz częściej wysyłają sygnały, że czas poświęcany pracy nie może przekreślać możliwości rozwijania własnych zainteresowań, odbierać prawa do odpoczynku czy przebywania z rodziną
- Ważna jest dla nich elastyczność organizacji czasu pracy. Coraz częściej również (choć słabiej niż starsi) podnoszą problem stabilności i bezpieczeństwa zatrudnienia

Start życiowy – bariery i ryzyka

Bierność społeczna młodzieży (*NEET – Not in employment, education or training, udział w 15-24*)

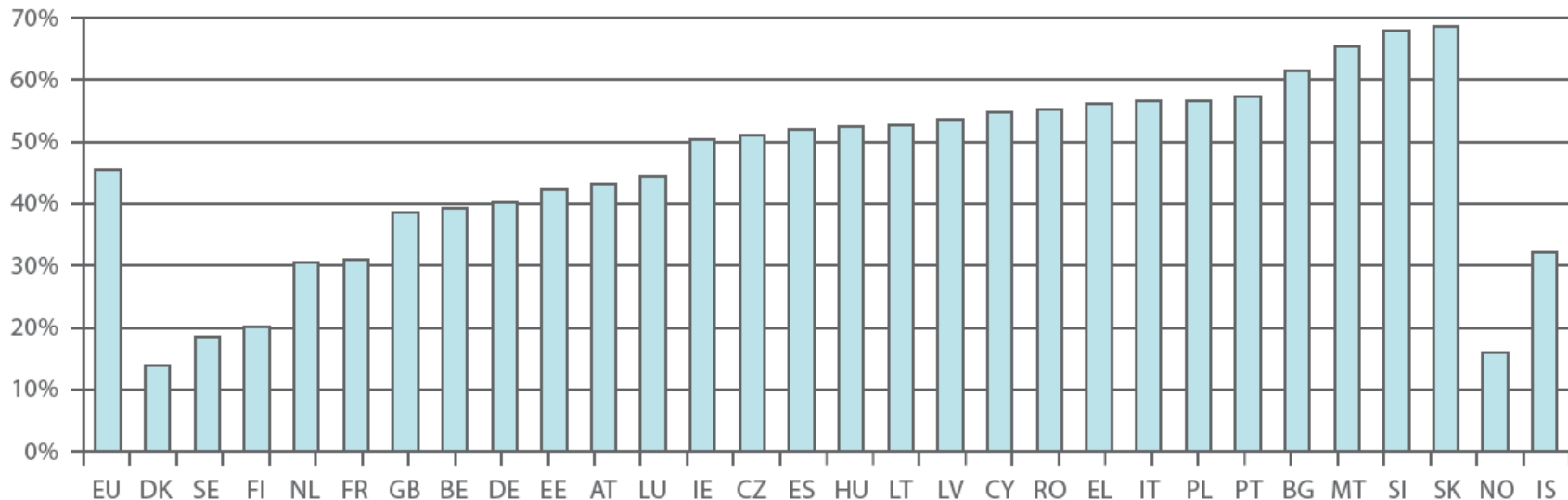

Wskaźnik „gniazdownictwa” – Polska i EU27 w grupie wiekowej 24-34 wg płci (%)

7. Później zaczynająca się dorosłość

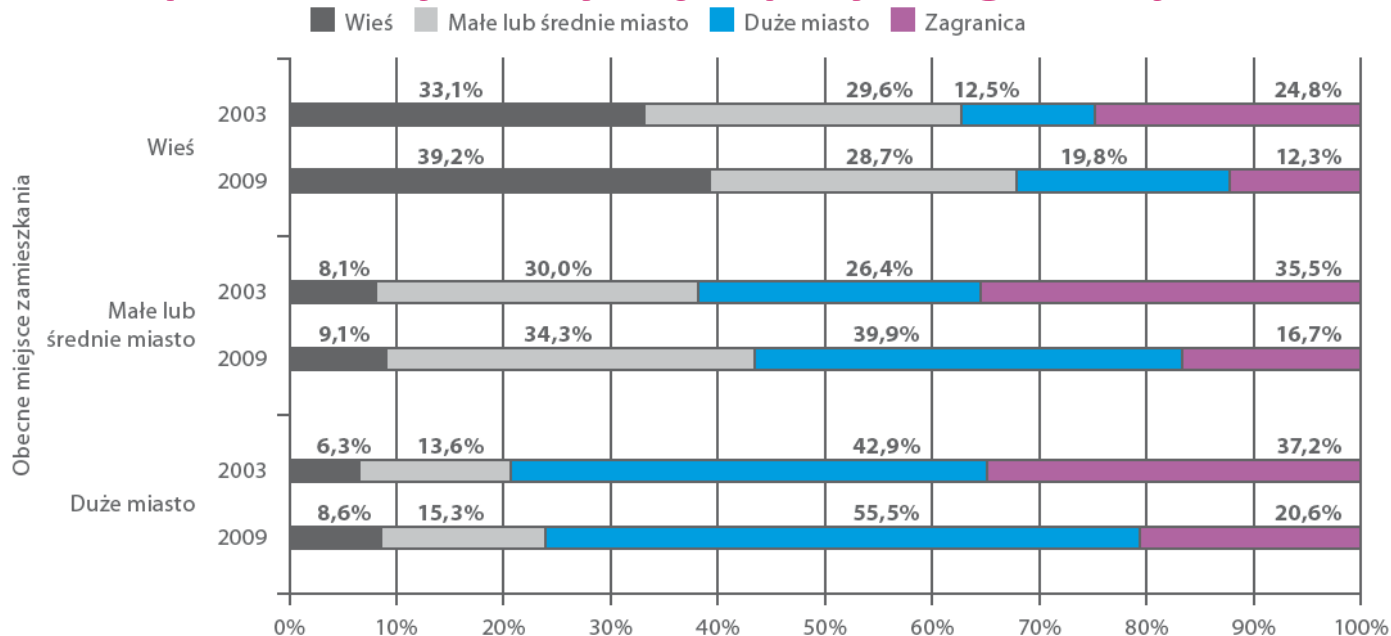
Udział „gniazdowników” w populacji 18-34 lata w krajach UE (2008)

27

- Syndrom „crowded nest” ma w Polsce głównie materialne, nie mentalne korzenie
- Częściej dotyczy mężczyzn niż kobiet
- Dotyczy 83% młodych w wieku 20-24 lata, 58% w wieku 25-29 lat i 28% w wieku 30-34.

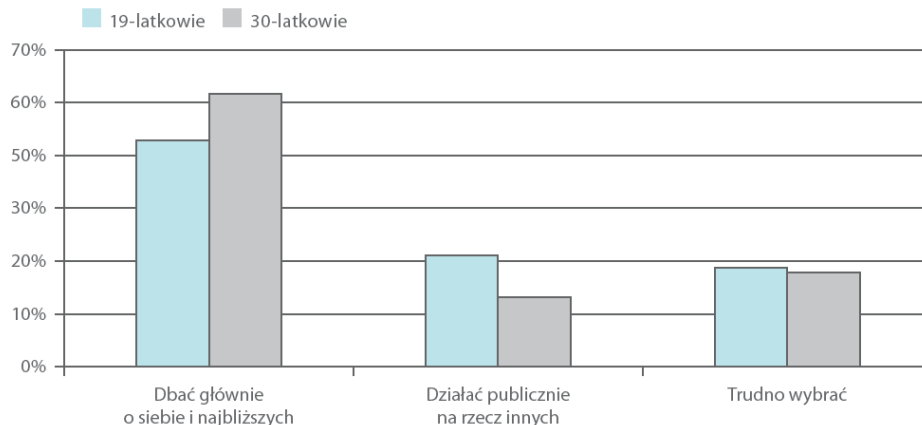
8. Inne preferencje dotyczące przyszłego miejsca zamieszkania

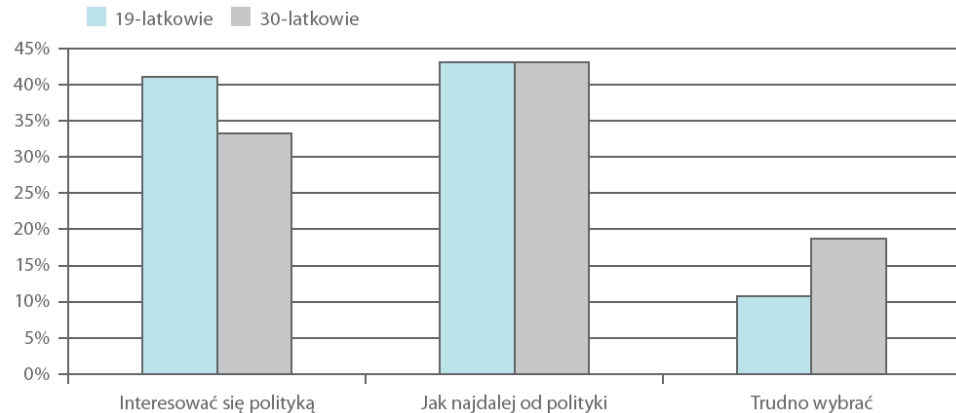
- Rośnie zainteresowanie wsią jako miejscem przyszłego zamieszkania – zarówno wśród wiejskiej, jak i miejskiej młodzieży
- Maleje zainteresowanie mieszkaniem za granicą, ale – w przeciwieństwie do starszych – są one ciągle bardzo wyraźne

9. Inny typ wrażliwości obywatelskiej i społecznej

Co lepsze: dbać głównie o siebie i najbliższych czy działać publicznie na rzecz innych?

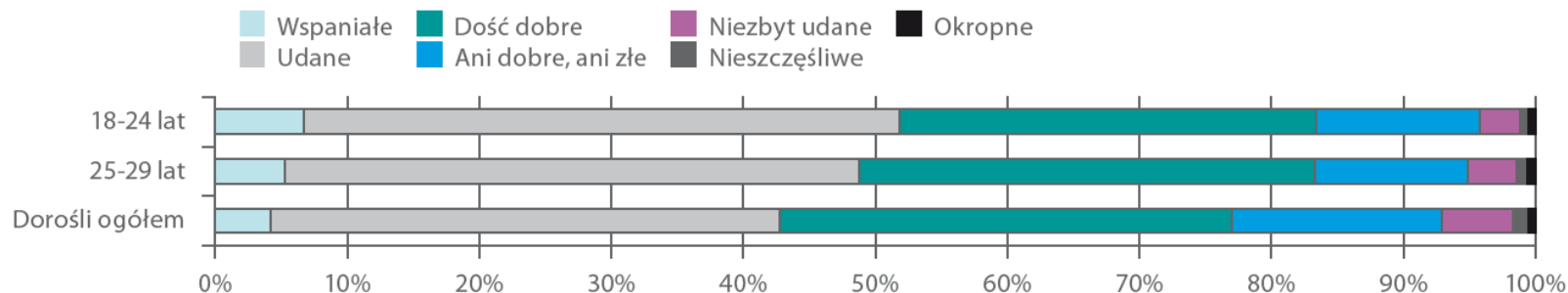
Co lepsze: interesować się polityką, czy być jak najdalej od niej?

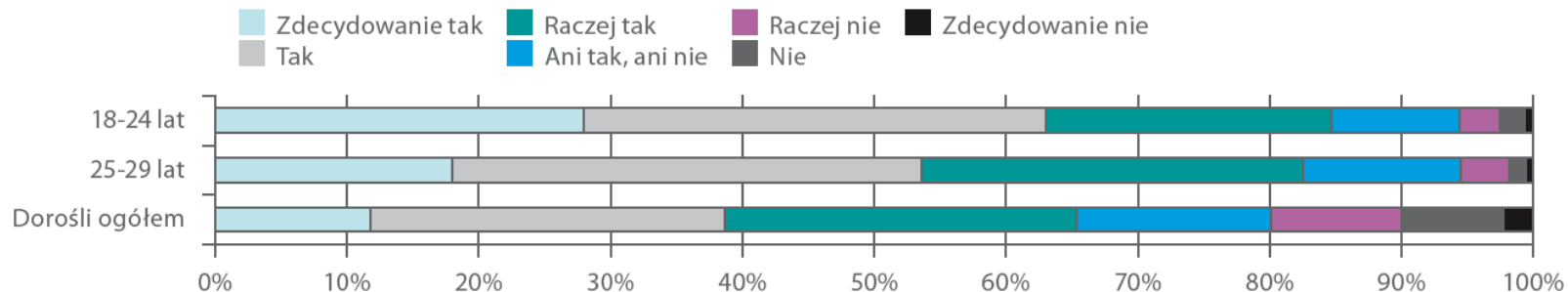
Młodzi odrzucają konwencjonalne uczestnictwo w polityce, ale za to wykazują się większym zaangażowaniem w działalność dobroczynną, wolontariatu, częściej zdradzają poczucie sensu działań zbiorowych, są bardziej altruistyczni, mają mniej ideologiczne, a bardziej racjonalne oczekiwania wobec państwa

10. Inne nastawienie do życia

Zadowolenie z życia

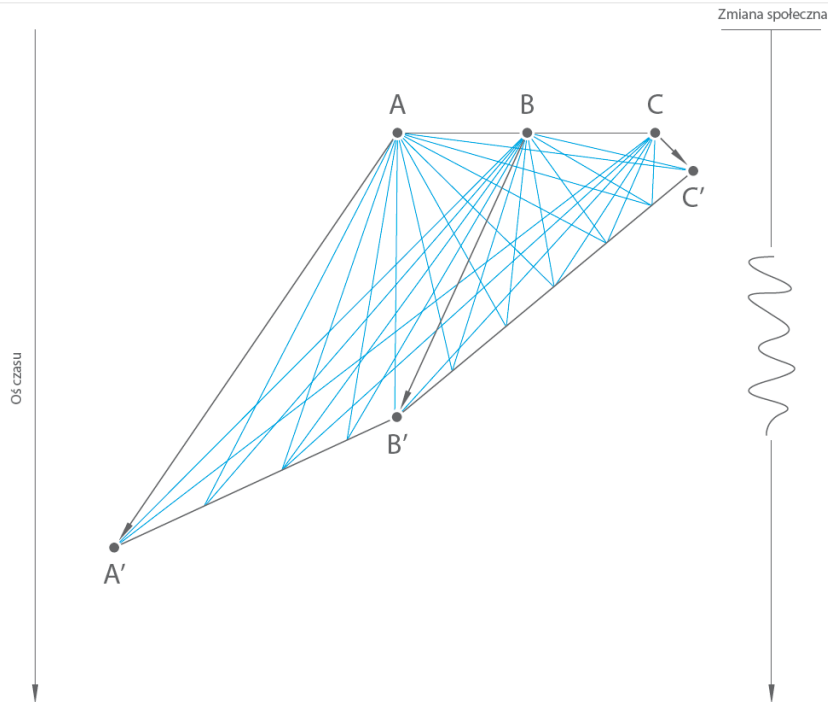
Energia życiowa

Młodzież cieszy się życiem i uważa, że ma w sobie dużo energii życiowej. Tak twierdzi 84% Polaków w wieku 15-29 lat, znacznie więcej niż reprezentantów starszych kategorii wiekowych.

Czy młodzi są monolitem?

Są wyraźnie zróżnicowani, a linie podziałów wyznaczają: (1) rodzinne i środowiskowe kapitały, (2) edukacja, (3) aktywność własna jednostki

Bieguny społecznego świata młodych

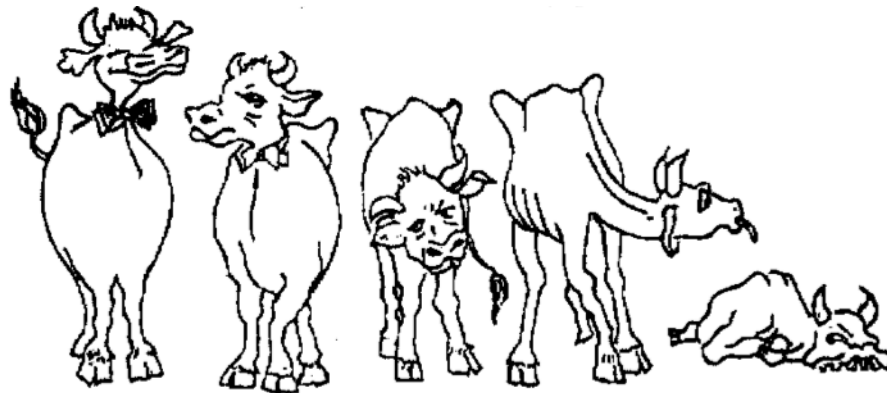
- **Biegun A'**
  - Ludzie dobrze i niekonwencjonalnie wykształceni
  - Mający stałą pracę i ciekawe kariery
  - Dobrze zarabiający, których stać na samodzielność i wysoki standard życia
  - Uprawiający partnerski model rodziny i liberalni światopoglądowo
  - Mający poczucie bezpiecznej perspektywy
  - Akceptujący zmiany tworzące przestrzeń dla realizacji ich aspiracji i dążeń życiowych (proinnovazione, światopoglądowo otwarci)
  - Radzący sobie w życiu
  - Mający poczucie własnej wartości
- **Biegun C'**
  - Ludzie gorzej wykształceni
  - nie mający pracy lub pracę tymczasową,
  - Mało zarabiający lub nie zarabiający wcale, bez szans na samodzielne życie
  - Tradycyjni mentalnie i światopoglądowo
  - Z poczuciem niepewnej przyszłości
  - Nie rozumiejący sensu zachodzących w świecie przemian uciekający w kierunku rozwiązań autorytarnych
  - Roszczeniowi
  - Z kompleksami społecznymi i resentymentami

Czego potrzebujemy?

Solidarność pokoleń

Pracownicy powyżej 30 r.ż.

Poniedziałek

Wtorek

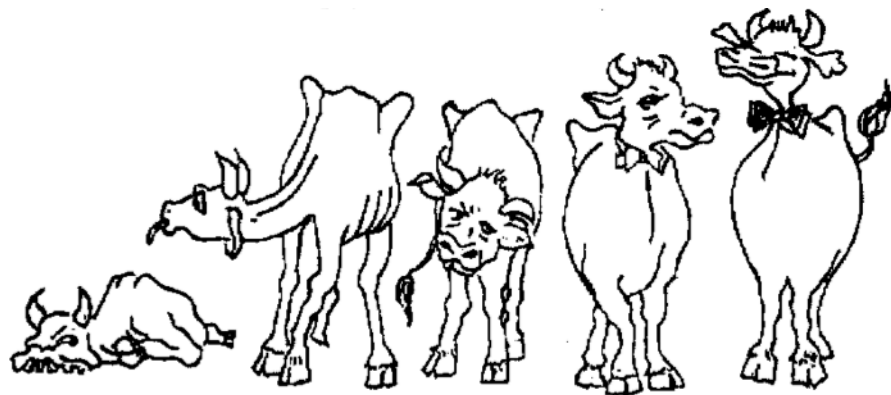
Środa

Czwartek

Piątek

Pracownicy poniżej 30 r.ż.

Przynajmniej rozumieją
się w środę

Poniedziałek

Wtorek

Środa

Czwartek

Piątek

Dziękuję za uwagę.

@piotrarak

piotr.arak@undp.org